

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА**

Кафедра соціально-гуманітарних і правових дисциплін

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

**з вивчення дисципліни та підготовки до семінарських занять,
виконання самостійної, індивідуальної роботи і виконання
контрольних завдань студентами денної і заочної форми навчання
факультету лісового і садово-паркового господарства**

Методичні рекомендації підготовлено для студентів
факультету лісового і садово-паркового господарства
зі спеціальності 193 — «Геодезія та землеустрій»

Рекомендовано до друку кафедрою соціально-гуманітарних і правових дисциплін, протокол № 1 від «25» серпня 2020 р.

Схвалено науково-методичною комісією факультету лісового і садово-паркового господарства, протокол № 1 від «28» серпня 2020 р.

Рецензенти:

Ю.О. Кісільов – завідувач кафедри геодезії, картографії і кадастру, доктор географічних наук, професор.

В.П. Кирилюк – кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри геодезії, картографії і кадастру

Автор:

О.А. Поліщук – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціально-гуманітарних і правових дисциплін.

У методичних рекомендаціях викладено програму та структуру навчальної дисципліни, теми семінарських занять, завдання для самостійної та індивідуальної роботи студентів, перелік тем рефератів, методи навчання та контролю, розподіл балів, які отримують студенти на заліку, завдання для виконання контрольної роботи студентами денної та заочної форми навчання за варіантами, рекомендована література та нормативно-правові акти до вивчення дисципліни.

Зміст

1. Вступ	4
2. Програма навчальної дисципліни	5
3. Структура навчальної дисципліни	7
4. Методичні рекомендації щодо підготовки до семінарських занять	8
5. Теми семінарських занять	9
6. Самостійна робота	10
7. Методичні вказівки до написання наукового реферату	13
8. Орієнтовна тематика наукових рефератів	17
9. Методи навчання	19
10. Методи контролю	19
11. Розподіл балів, які отримують студенти для заліку	21
12. Методичні вказівки щодо виконання контрольної роботи студентами денної і заочної форм навчання	22
13. Завдання для виконання контрольної роботи студентами денної і заочної форм навчання	23
14. Рекомендована література	40
15. Інформаційні ресурси	42

1. Вступ

Передові досягнення світової науки та науково-технічної творчості необхідно поставити на службу відбудові незалежної української держави, розвитку науково-технічного прогресу.

Особливого значення для підвищення якості стандартів життя набуває проблема охорони інтелектуальної власності. Адже світовий досвід переконує — стрімке зростання вартості результатів інтелектуальної діяльності людини робить здобутки інтелектуальної власності найціннішим капіталом, а прибутки від її раціонального використання можуть поповнювати державний бюджет на третину.

Вирішення завдань правового, наукового і соціально-економічного забезпечення розвитку і створення дієвих механізмів захисту інтелектуальної власності є найважливішим чинником гарантування національного суверенітету та безпеки, оскільки інтелектуальна власність нині стала істотним фактором зростання політичного, економічного і військового потенціалу країни, що робить проблему захисту прав інтелектуальної власності своєчасною та актуальною. З огляду на ситуацію, яка склалась на міжнародній арені щодо захисту прав інтелектуальної власності в країнах, що розвиваються, ця тема стає вкрай важливою для України як держави, що має намір гідно інтегруватися в систему міжнародної економіки.

У сучасному світі об'єкти права інтелектуальної власності: винаходи, корисні моделі, промислові зразки, знаки для товарів і послуг, зазначення походження товарів, комерційна таємниця, комп'ютерні програми, бази даних, твори науки, літератури і мистецтва тощо відіграють значну роль у забезпеченні конкурентоспроможності товарів і послуг і стають таким чином вирішальним чинником економічного розвитку. Введені у господарський обіг, вони приносять підприємству додатковий прибуток, значно підвищують конкурентоспроможність товарів і послуг. Тому питання охорони і використання інтелектуальної власності в сучасних умовах починають відігравати все важливішу роль не тільки у комерційній, господарській, виробничій діяльності підприємств та установ України усіх форм власності, а також в галузі геодезії та землеустрою. Тим, хто займається або готується до подібного роду діяльності, необхідно досить чітко уявляти собі, що таке інтелектуальна власність, у чому полягає її сутність, як вона охороняється в сучасному світі та до яких серйозних матеріальних витрат може призвести порушення її прав.

Метою вивчення дисципліни «Інтелектуальна власність» є засвоєння основ інтелектуальної власності, особливостей її правового захисту, навчити студентів використовувати набуті знання для розв'язання різних проблем у галузі геодезії та землеустрою.

Завдання: навчити студентів застосовувати об'єкти права інтелектуальної власності в галузі геодезії та землеустрою, укладати договори у сфері інтелектуальної власності, знати сутність та види інтелектуальної власності,

особливості її застосування господарюючими суб'єктами в сучасних умовах господарювання, порядок оформлення прав інтелектуальної власності на об'єкти інтелектуальної власності та права і обов'язки суб'єктів інтелектуальної власності, що випливають з охоронних документів; розуміти переваги застосування інтелектуальної власності, яка є одним з основних факторів, що забезпечує створення конкурентних переваг та генерування прибутку в сучасних умовах сталого ведення господарства та ефективного управління.

Програмні результати навчання: використовувати усно і письмово технічну українську мову та вміти спілкуватися іноземною мовою (англійською) у колі фахівців із геодезії та землеустрою.

Компетентності:

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми професійної діяльності в галузі геодезії та землеустрою або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій, положень і методів відповідної науки і характеризується комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності згідно освітньо-професійної програми: здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях; здатність спілкуватися рідною мовою як усно так і письмово; здатність використання інформаційних технологій; визнання морально-етичних аспектів досліджень і необхідності інтелектуальної чесності, а також професійних кодексів поведінки.

Фахові компетентності згідно освітньо-професійної програми: здатність показувати базові знання із суміжних дисциплін – фізики, екології, математики, інформаційних технологій, права, економіки тощо, вміння використовувати їх теорії, принципи та технічні підходи;

У **структурно-логічній схемі** освітньої програми для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня, дисципліна «Інтелектуальна власність» викладається на першому курсі у першому семестрі. Передують вивченню дисципліни «Ділова іноземна мова», «Методологія наукових досліджень». Дисципліни, які є логічним продовженням вивчення курсу «Інтелектуальна власність» – «Господарське та трудове право», «Законодавче забезпечення землевпорядних робіт».

2. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Поняття інтелектуальної власності та система її правової охорони.

Тема 1. Еволюція, поняття та законодавча база інтелектуальної власності.

1. Еволюція інтелектуальної власності.
2. Поняття інтелектуальної власності.
3. Об'єкти і суб'єкти права інтелектуальної власності.
4. Законодавча база інтелектуальної власності в Україні.

Тема 2. Набуття прав на об'єкти інтелектуальної власності.

1. Сутність та мета набуття прав на різні об'єкти інтелектуальної власності.

2. Набуття прав на нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності (на сорти рослин, на топографії інтегральних мікросхем, на раціоналізаторську пропозицію, на комерційну таємницю).

3. Правова охорона об'єктів авторського права і суміжних прав.

а). Нормативно-правова база охорони авторського права і суміжних прав.

б). Охоронні форми.

в). Термін охорони прав авторів.

г). Охорона суміжних прав.

д). Термін охорони суміжних прав.

4. Набуття прав на об'єкти промислової власності за кордоном.

5. Охорона прав на об'єкти авторського права і суміжних прав за кордоном.

Тема 3. Права на сорти рослин.

1. Поняття та критерії охороноспроможності сорту рослин.
2. Власники прав на сорти рослин.
3. Зміст прав на сорти рослин.
4. Захист прав на сорти рослин.

Тема 4. Передавання прав на об'єкти інтелектуальної власності.

1. Значення торгівлі ліцензіями.
2. Види ліцензій.
3. Ліцензійні договори: їх особливості, термін дії та порядок укладання.
4. Поняття та види ліцензійних платежів.
5. Передавання прав за авторськими договорами.

Змістовий модуль 2. Правовий захист та міжнародне співробітництво у сфері інтелектуальної власності.

Тема 5. Захист прав інтелектуальної власності.

1. Значення системи захисту прав інтелектуальної власності.
2. Категорії спорів.
3. Адміністративний порядок захисту прав.
4. Судовий порядок захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності.

Тема 6. Інтелектуальна власність у сфері міжнародного співробітництва.

1. Значення міжнародного співробітництва в сфері інтелектуальної власності для України.
2. Всесвітня організація інтелектуальної власності.
3. Співробітництво в рамках міжнародних регіональних організацій з питань інтелектуальної власності.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі						
		л	с	лаб	інд	с.р.		л	с	лаб	інд	с.р.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
Модуль 1. Інтелектуальна власність														
Змістовий модуль 1. Поняття та система інтелектуальної власності														
Тема 1. Еволюція, поняття та законодавча база інтелектуальної власності.	12	2	2			10	15	1	1				13	
Тема 2. Набуття прав на об'єкти інтелектуальної власності.	18	4	4			10	15	1	1				13	
Тема 3. Права на сорти рослин	14	2	2			10	15	1	1				13	
Тема 4. Передавання прав на об'єкти інтелектуальної власності.	16	4	2			10	15	1	1				13	
Разом за змістовим модулем 1	62	12	10			40	60	4	4				52	
Змістовий модуль 2. Правовий захист та міжнародне співробітництво у сфері інтелектуальної власності.														
Тема 5. Захист прав інтелектуальної власності.	14	2	2			10	15	1	1				13	
Тема 6. Інтелектуальна власність у сфері міжнародного співробітництва.	14	2	2			10	15	1	1				13	
Разом за змістовим модулем 2	28	4	4			20	30	2	2				26	
Усього годин	90	16	14			60		6	6				78	

4. Методичні рекомендації щодо підготовки до семінарських занять з дисципліни «Інтелектуальна власність».

Семінарське заняття є однією з найважливіших форм заняття у вищому навчальному закладі, яке проводиться у формі дискусії навколо попередньо визначених тем, до котрих студенти готують тези виступів на підставі індивідуально виконаних завдань. Семінари проводяться з основних тем навчальної програми і є ефективною формою закріплення теоретичних знань, отриманих на лекціях і під час самостійної роботи з навчальною і науковою літературою.

Головна мета семінарських занять – опанування студентами навчальної дисципліни, забезпечення глибокого і всебічного аналізу та колективного обговорення основних проблем курсу, навчання їх елементам творчого застосування отриманих знань на практиці.

Основними завданнями семінарських занять є:

- закріплення у студентів теоретичних знань;
- оволодіння ними науковим апаратом, навичками усного і письмового викладення навчального матеріалу;
- залучення їх до науки, наукових досліджень;
- прищеплення їм навичок творчого мислення, самостійного формулювання та висловлювання власних думок, а також захисту висунутих наукових положень і висновків;
- формування в них правового світогляду, здатності пов'язувати загальнотеоретичні положення з вимогами повсякденної практики державно-правового будівництва в країні.

Види проведення семінарських занять можуть бути різноманітними. Вони залежать від типу семінару, змісту і особливостей теми, складу студентів. Найбільш поширеними видами на семінарі є: розгорнута бесіда; виступи з рефератами, доповідями; диспут у формі діалогу; круглий стіл тощо.

Треба пам'ятати, що якість семінару перш за все, залежить від підготовки студентів до нього, тому при підготовці до семінару кожен студент повинен уважно ознайомитися з планом, який відображає зміст чергової теми заняття; прочитати і продумати свої лекційні записи, які відносяться до теми семінару; вивчити чи законспектувати рекомендовану літературу; скористатися при потребі консультацією викладача; скласти розгорнутий план, тези чи конспект виступу з усіх питань теми заняття.

Студентам необхідно відвідувати кожне семінарське заняття. Пропуск семінару позбавляє студента можливості усвідомити, закріпити та отримати цілісне уявлення по тій чи іншій темі. Крім того, це створює значні труднощі при підготовці до підсумкового модульного контролю, іспиту.

Деякі питання роботи на семінарі:

- переважну більшість семінарських занять буде проведено у формі інтерактивної дискусії, під час якої викладач здійснює поточний контроль якості знань студентів, перевіряє виконання їх завдань самостійної роботи;

- семінарське заняття починається вступним словом викладача, в якому він розкриває значення теми і цілі заняття, форми і методи його проведення;

- студент, розкриваючи зміст того чи іншого питання теми семінарського заняття повинен пов'язувати матеріал з актуальними проблемами сучасності, розглядати правові явища з позиції Конституції та чинного законодавства України, наводити приклади;

- кожному студенту необхідно постійно вдосконалювати навички володіння державною мовою, правильного вживання понять і термінів. Систематичні виступи на семінарах сприяють поповненню словарного запасу, а також вмінню лаконічно і точно висловлювати свої думки;

- студенти повинні уважно слухати виступи своїх однокурсників і оцінювати наскільки глибоко розкриті питання. Це дає можливість кожному присутньому на семінарі висловити свою точку зору та подолати прогалини, які мали місце у відповіді. Активна участь на семінарських заняттях прищеплює навички участі в дискусії, аналізі різних точок зору, вмінню відстоювати свою позицію;

- після закінчення виступу студента відбувається обговорення проблеми. При цьому викладач не тільки направляє обговорення на розкриття вузлових питань, але і дає змогу виступити усім учасникам семінару. Якщо ж доповідач чи інший виступаючий на семінарі припускає явні помилки, то для виключення втрати часу викладач може його зупинити і надати слово іншому;

- закінчується семінарське заняття заключним словом викладача, в якому аналізується ступінь розкриття теми, оцінюються всі форми участі студентів на семінарі (виступ з питання, реферат, повідомлення, доповнення, зауваження тощо) та нараховуються рейтингові бали, дається завдання на наступне заняття.

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва тем	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	Тема 1. Еволюція, поняття та законодавча база інтелектуальної власності.	2	1
2.	Тема 2. Набуття прав на об'єкти інтелектуальної власності	4	1
3.	Тема 3. Права на сорти рослин	2	1
4.	Тема 4. Передавання прав на об'єкти інтелектуальної власності	2	1
5.	Тема 5. Захист прав інтелектуальної власності	2	1

б.	Тема б. Інтелектуальна власність і сфері міжнародного співробітництва.	2	1
	Разом	14	6

б. Самостійна робота.

Самостійне вивчення дисципліни «Інтелектуальна власність» неможливе без використання літературних джерел. У наш час знайомство з літературою навіть із самого вузького питання становить нелегке й досить трудомістке завдання. Дисципліна «Інтелектуальна власність» за період свого існування нагромадило величезну кількість літературних джерел - підручників і навчальних посібників, монографій та журнальних статей, публікацій. Тому раціональна організація вивчення літератури курсу особливо необхідна.

Для ефективного використання літератури й виконання поза аудиторної контрольної роботи варто вести конспект підручників. Конспектування інших літературних джерел має рекомендаційний характер. За підручником конспектуються лише ті питання, які через обмежене число лекцій та практичних занять не знайшли відбиття в лекційних конспектах й у зошитах для практичних занять. На лекціях і семінарських заняттях розглядається найбільш складний матеріал, представлений у питаннях для самопідготовки, які наведені до кожної теми курсу. Усі інші питання, викладені в запропонованому підручнику конспектуються в зошиті для самостійних робіт.

Спочатку потрібно ознайомитися з основною (підручниками й навчальними посібниками), а потім з допоміжною (монографіями і статтями) літературою. При цьому важливо вивчити насамперед книги, а потім статті (у першу чергу останніх років видання) - вітчизняні й закордонні.

Матеріал для конспектування доцільно оформляти в такій послідовності:

- 1) назва вивченої теми курсу;
- 2) конспект робіт з питань інтелектуальної власності (з вказівкою назви й сторінок першоджерела);
- 3) конспект вказаних вище питань підручника (виписують їхні заголовки і сторінки підручника);
- 4) конспект (за вибором студента) інших літературних джерел з даної теми (при цьому вказують їхніх авторів, назву, рік і місце видання, сторінки).

Самостійна робота студента.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
Змістовий модуль 1.			
1.	<p>Тема 1. Еволюція, поняття та законодавча база інтелектуальної власності (базова та додаткова література).</p> <p>1. Дати визначення законодавства у сфері інтелектуальної власності.</p> <p>2. Скласти перелік нормативно-правових актів, що регулюють відносини, які виникають у сфері інтелектуальної власності. Зробіть класифікацію за наступними критеріями:</p> <ul style="list-style-type: none"> - загальне законодавство; - спеціальне законодавство; - спеціальне законодавство, що забезпечує функціонування державної системи охорони та захисту права інтелектуальної власності; - спеціальне законодавство в сфері авторського права; - спеціальне законодавство в сфері промислової власності. <p>3. Провести моніторинг наукових та науково-практичних періодичних видань («Право України», «Держава і право», «Підприємництво, господарство і право» тощо) та підготуйте перелік публікацій з теми. Визначить основні напрями наукових дискусій.</p> <p>4. Проаналізувати зміни, що були внесені до цих нормативно-правових актів протягом останніх років (включаючи прийняття нового законодавства).</p>	10	13
2.	<p>Тема 2. Набуття прав на об'єкти інтелектуальної власності.</p> <p>1. Ознайомитись зі змістом законів України (додаткова література):</p> <ul style="list-style-type: none"> - від 15.12.1993 року № 3687-ХІІ «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» - від 15.12.1993 року № 3688-ХІІ «Про охорону прав на промислові зразки» - від 15.12.1993 року № 3689-ХІІ «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» 	10	13

	<p>- від 16.06.1999 року № 752-XIV «Про правову охорону географічних зазначень»</p> <p>Коли до цих законів було внесено зміни? Чим було викликано необхідність внесення змін?</p> <p>2. Зробити висновки щодо основних тенденцій розвитку законодавства у сфері суміжних прав.</p>		
3.	<p>Тема 3. Права на сорти рослин (додаткова література)</p> <p>1. Ознайомитись зі змістом Закону України від 21.04.2002 року № 3116-XII «Про охорону прав на сорти рослин»</p> <p>Коли до цього закону було внесено зміни? Чим було викликано необхідність внесення змін?</p>	10	13
Змістовий модуль 2.			
4.	<p>Тема 4. Передавання прав на об'єкти інтелектуальної власності (базова та додаткова література)</p> <p>1. Провести моніторинг наукових та науково-практичних періодичних видань («Право України», «Держава і право», «Підприємництво, господарство і право» тощо) та підготувати перелік публікацій з теми. Визначити основні напрями наукових дискусій.</p> <p>2. Ознайомитись зі станом законопроектної діяльності у зазначеній сфері (див., зокрема, законопроекти, що подані до розгляду до Верховної Ради України, постанови Кабінету Міністрів України про затвердження орієнтовних планів законопроектних робіт).</p> <p>3. Оформити таблицю: «Отримання охоронного документу/альтернативні можливості надання охорони» нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності з наступними колонками:</p> <ul style="list-style-type: none"> - визначення об'єкту; - вид охоронного документу; - умови патентоздатності (патентоспроможності); - витрати; - строк та умови охорони. <p>Визначити етапи отримання охоронного документу.</p>	10	13
5.	<p>Тема 5. Захист прав інтелектуальної власності (базова та додаткова література)</p> <p>1. Скласти перелік нормативно-правових актів, що регулюють відносини в сфері захисту інтелектуальної власності.</p> <p>2. Проаналізувати зміни, що були внесені до цих</p>	10	13

	нормативно-правових актів протягом останніх років (включаючи прийняття нового законодавства).		
6.	<p>Тема 6. Інтелектуальна власність у сфері міжнародного співробітництва.(базова та додаткова література)</p> <p>1. Узагальнити перелік міжнародних нормативно-правових актів, що регулюють відносини у сфері інтелектуальної власності.</p> <p>2. Проаналізувати зміни, що були внесені до цих нормативно-правових актів протягом останніх років (включаючи прийняття нового законодавства).</p> <p>3. Ознайомитись зі станом законопроектної діяльності у зазначеній сфері (див., зокрема, законопроектами, що подані до розгляду до Верховної Ради України, постанови Кабінету Міністрів України про затвердження орієнтовних планів законопроектних робіт).</p> <p>4. Зробити висновки щодо основних тенденцій розвитку міжнародного законодавства у сфері інтелектуальної власності.</p>	10	13
	Разом	60	78

7. Методичні вказівки до написання наукового реферату.

Обов'язковим компонентом семінарського заняття з навчальної дисципліни «Інтелектуальна власність» є підготовка рефератів з найбільш актуальних та складних тем курсу.

Реферат не є дослівним переказом тексту підручника або навчального посібника, а являє собою одну з форм наукового дослідження на певну тему, творчо перероблену на основі знайомства зі станом сучасних наукових досліджень (науково-проблемний реферат) або виклад основних положень певних видань чи їх частин (оглядово-інформаційний реферат).

Реферат має бути виконано самостійно. Мета написання реферату полягає у набутті студентом знань з фінансового права, вміння і навичок працювати з науковою літературою і нормативно-правовими актами, самостійно аналізувати і узагальнювати матеріал, робити і формулювати власні висновки та пропозиції.

За допомогою рефератів студент глибше вивчає найбільш складні проблеми навчальної дисципліни, вчиться правильно оформлювати роботу та докласти результати своєї праці.

Підготовка реферату включає в себе наступні етапи:

- вибір теми;
- підбір і вивчення спеціальної літератури та нормативно-правових актів;

- складання плану реферату;
- викладення змісту теми;
- оформлення реферату;
- усний виклад реферату.

1. Вибір теми.

Студент самостійно обирає тему реферату з запропонованого переліку. Допускається закріплення декількох студентів за однією і тією ж темою реферату. В такому разі на семінарських заняттях один з них доповідає, а інші виступають з доповненнями та уточненнями. Студент може в обсязі навчальної програми дисципліни сам запропонувати тему реферату, узгодив її з викладачем.

При виборі теми студенту слід керуватися своїми інтересами до певної проблеми, можливостями підбору літератури та інше.

2. Підбір і вивчення спеціальної літератури та нормативно-правових актів.

Роботу над рефератом потрібно починати з вивчення стосовно обраної теми відповідного розділу підручника, навчального посібника, конспектів лекцій. Після того як загальне уявлення про обрану тему склалося, студенту слід приділити серйозну увагу підбору і вивченню нормативно-правових актів та літератури, орієнтовний список якої наведено після кожної теми. Однак запропонований перелік джерел не повинен зв'язувати ініціативу студента. Він може та мусить використати інші роботи, самостійно підібрані внаслідок вивчення бібліографії за обраною проблематикою.

Вивчаючи ту чи іншу наукову працю, студент повинен сприймати її крізь призму тих основних проблем, що їх вирішував автор. Без усвідомлення проблеми неможливо виділити головне й істотне, важко відокремити тезу від аргументів і практично неможливо перебороти формальне ставлення до змісту досліджуваної праці.

3. Складання плану реферату.

Після ознайомлення з літературою та нормативно-правовими актами студент складає план реферату, в якому конкретизуються питання обраної теми та який включає в себе:

- вступ;
- основну частину (виклад змісту теми);
- висновки;
- список використаної літератури.

Вступ є обов'язковою частиною реферату, в якому стисло обґрунтовується актуальність, наукова і практична значимість обраної теми, вказується на її місце в структурі курсу правознавства, формулюються цілі дослідження.

Основна частина реферату складається з розділів та підрозділів, в яких мають бути послідовно розглянуті всі питання теми. При цьому, слід мати на увазі, що кількість розділів та підрозділів не регламентується, але недоцільно їх робити невеликими за обсягом. Якщо матеріал важко розбити на декілька частин через його тісну змістовну і логічну послідовність, розділ можна не розбивати на підрозділи.

При визначенні назв розділів і підрозділів необхідно знати, що назва розділу не може повторювати назву теми роботи, а назва підрозділу повторювати назву розділу.

Заклучна частина реферату має містити висновки, в яких формулюються результати дослідження, оцінки проаналізованого матеріалу, пропозиції чи рекомендації з досліджуваної проблематики.

Вступ і висновки реферату разом не повинні перевищувати одну чверть його обсягу.

4. Викладання змісту теми.

Після підбору і вивчення літератури, визначення плану реферату слід приступити до узагальнення та систематизації зібраного матеріалу. Виклад матеріалу повинен бути чітким, логічним та послідовним. Необхідно вживати терміни, властиві даній науці, уникати незрозумілих понять та складних граматичних оборотів. Терміни, окремі слова і словосполучення допускається змінювати прийнятими текстовими скороченнями, значення яких зрозуміле з контексту реферату.

При використанні цитат з літературних та наукових джерел слід пам'ятати, що вони необхідні для підтвердження думки автора реферату, або ж для висловлювання своєї думки на протигагу іншій. Занадто зловживати ними не слід.

Студенту доцільно звернути увагу на такі характерні недоліки, які трапляються при написанні реферату і які можуть привести до незадовільної оцінки:

- механічне, дослівне переписування використаної літератури;
- поверховий, не аргументований виклад основних теоретичних положень;
- невідповідність між змістом роботи та її планом;
- абстрактний виклад теми, відсутність посилань на чинне законодавство України;
- недбалість і неграмотність викладу.

Отже, основними вимогами до написання реферату є вміння виділяти головні теоретичні питання і роз'яснювати їх на конкретному матеріалі, логічно та послідовно розкривати зміст теми, використовуючи при цьому сучасну юридичну літературу.

5. Оформлення реферату.

Студент повинен пам'ятати, що через оформлення реферату, його зовнішній вигляд викладач формує першу думку про зміст матеріалу. То у кожному студенту необхідно опанувати техніку й етику оформлення наукової праці та дотримуватись стандартних вимог, які висуваються щодо рефератів.

Починається робота з титульного листа, який оформлюється згідно зі зразком.

Після титульного листа, на другій сторінці реферату подається план роботи. Кожна структурна частина роботи повинна починатися з нової сторінки та мати заголовок, який відповідає плану реферату. Заголовки слід розташовувати посередині рядка і друкувати великими літерами без крапок в

кінці, не підкреслюючи. Якщо заголовок складається з двох і більше речень, тоді їх розділяють крапкою. Перенесення слів у заголовку не допускається.

Слід мати на увазі, що першою сторінкою реферату є титульний лист, на якому нумерація сторінки не ставиться, але враховується при нумерації наступної сторінки.

Реферат пишеться чітким, розбірливим почерком або друкується на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (розмір 210x297 мм) через 1,5міжстрокових інтервали з обов'язковим додержанням при цьому такої ширини полів: зверху і знизу – 20 мм, зліва –30 мм, справа – 10 мм. На одній сторінці повинно бути не більше 32-40 рядків.

Загальний обсяг реферату не повинен перебільшувати 24 друкованих сторінок тексту через 1,5 інтервали.

Робота повинна бути зброшурована і підшита. На останній сторінці ставиться число, місяць та рік виконання роботи, а також підпис виконавця. Оформлення списку використаної літератури є важливою складовою написання реферату. В список включаються тільки ті джерела, які використовувались при написанні реферату або на які зроблено посилання в самій роботі. Список літератури в загальний обсяг реферату не включається, але нумерація сторінок продовжується.

При оформленні списку використаної літератури його слід умовно розділити на дві частини: нормативно-правові акти і спеціальна література (нумерація, при цьому, залишається наскрізною).

Нормативно-правові акти розміщуються за їх юридичною силою (Конституція, закони, підзаконні нормативні акти – укази Президента, постанови Кабінету Міністрів України і т.ін.). Нормативно-правові акти однакової юридичної сили розміщуються в хронологічному порядку.

До спеціальної літератури відносяться монографії, підручники, навчальні посібники, наукові статті та ін. Дані джерела розміщуються в алфавітному порядку назв або прізвищ перших авторів. Спочатку вказують прізвище автора, його ініціали. Потім назву праці, місто видання, видавництво, рік видання, кількість сторінок.

Важливе значення має правильне оформлення посилань на джерела та матеріали, які студент використовує при написанні реферату. Рекомендується наступний варіант оформлення посилань. Нумерація усіх посилань з визначенням номера джерела даного посилання у списку використаної літератури. У такому разі посилання оформлюється у квадратних дужках з вказівкою сторінки.

6. Усний виклад реферату.

Після написання реферату студент повинен докласти його зміст на семінарському занятті. Автор роботи впродовж десяти хвилин має викласти основні положення розділів та підрозділів роботи, обґрунтувати наукову і практичну значимість обраної теми, сформулювати пропозиції чи рекомендації. Після виступу, при необхідності, відповісти на запитання викладача та інших учасників семінару.

За результатами обговорення написаного і докладеного реферату студенту виставляється відповідна кількість балів, які враховуються при виставленні підсумкової оцінки з відповідної дисципліни.

8. Орієнтовна тематика наукових рефератів:

1. Виникнення, становлення і розвиток інтелектуальної власності.
2. Поняття права інтелектуальної власності. Зміст права інтелектуальної власності.
3. Недійсність цивільно-правових відносин з іноземним елементом у праві інтелектуальної власності.
4. Співвідношення права інтелектуальної власності та права власності.
5. Державна система охорони права інтелектуальної власності.
6. Діяльність ВОІВ. Участь України у діяльності ВОІВ.
7. Основні проблеми охорони та захисту права інтелектуальної власності в Україні.
8. Об'єкти та суб'єкти права інтелектуальної власності.
9. Підстави виникнення (набуття) права інтелектуальної власності.
10. Особисті немайнові права інтелектуальної власності.
11. Майнові права інтелектуальної власності.
12. Строк чинності прав інтелектуальної власності.
13. Використання об'єкта права інтелектуальної власності. Передання майнових прав інтелектуальної власності та здійснення права інтелектуальної власності, яке належить кільком особам.
14. Права інтелектуальної власності на об'єкти, створені у зв'язку з виконанням трудового договору та за замовленням.
15. Наслідки порушення права інтелектуальної власності. Захист права інтелектуальної власності судом.
16. Поняття і джерела авторського права.
17. Розвиток законодавства України в сфері авторського права та суміжних прав.
18. Об'єкти авторського права. Твори, які не є об'єктами авторського права.
19. Суб'єкти авторського права. Первинне і похідне авторське право.
20. Співавторство. Нероздільне і роздільне співавторство. Умови співавторства.
21. Виникнення авторського права. Особисті немайнові права автора.
22. Майнові права інтелектуальної власності на твір.
23. Твір: поняття, ознаки, його використання.
24. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на твір. Правові наслідки закінчення строку чинності майнових прав інтелектуальної власності на твір.
25. Поняття суміжних прав. Об'єкти та суб'єкти суміжних прав. Виникнення суміжних прав.
26. Майнові права інтелектуальної власності на об'єкт суміжних прав.
27. Використання виконання. Використання фонограми, відеограми. Використання передачі (програми) організації мовлення.
28. Строки чинності суміжних майнових прав.

29. Вільне використання об'єктів авторського права та суміжних прав.
30. Колективне управління авторським правом та суміжними правами.
31. Поняття та джерела права промислової власності. Загальна характеристика законодавства України в сфері промислової власності.
32. Міжнародні угоди в сфері промислової власності.
33. Європейське патентне відомство. Євразійське патентне відомство.
34. Діяльність ВОІВ у сфері промислової власності.
35. Об'єкти промислової власності. Придатність винаходу, корисної моделі та промислового зразка для набуття права інтелектуальної власності на них.
36. Засвідчення набуття права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок. Умови та порядок видачі патенту. Строк дії патенту.
37. Суб'єкти права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель і промисловий зразок.
38. Майнові права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок.
39. Строк чинності та дострокове припинення чинності майнових прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок.
40. Правові наслідки припинення чинності виключних майнових прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок.
41. Відновлення чинності достроково припинених виключних майнових прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок.
42. Визнання прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок недійсними. Право попереднього користувача на винахід, корисну модель, промисловий зразок.
43. Право інтелектуальної власності на компонування інтегральної мікросхеми.
44. Право інтелектуальної власності на раціоналізаторську пропозицію.
45. Право інтелектуальної власності на сорт рослин, породу тварин.
46. Поняття та правова охорона комерційного найменування.
47. Майнові права інтелектуальної власності на комерційне найменування. Припинення чинності майнових прав інтелектуальної власності на комерційне найменування.
48. Поняття торговельної марки. Суб'єкти права інтелектуальної власності на торговельну марку.
49. Засвідчення набуття права інтелектуальної власності на торговельну марку. Майнові права інтелектуальної власності на торговельну марку.
50. Строк чинності та дострокове припинення чинності майнових прав інтелектуальної власності на торговельну марку.
51. Визнання прав інтелектуальної власності на торговельну марку недійсними. Право попереднього користувача на торговельну марку.
52. Право інтелектуальної власності на географічне зазначення.
53. Поняття комерційної таємниці. Майнові права інтелектуальної власності на комерційну таємницю.
54. Охорона комерційної таємниці органами державної влади.
55. Строк чинності права інтелектуальної власності на комерційну таємницю.

9. Методи навчання

Під час викладання дисципліни «Інтелектуальна власність» використовуються наступні методи навчання:

Словесні методи навчання:

- лекція — метод навчання, який передбачає розкриття у словесній формі сутності явищ, наукових понять, процесів, які знаходяться між собою в логічному зв'язку, об'єднані загальною темою.

- пояснення — вербальний метод навчання, який передбачає розкриття сутності певного явища, процесу, закону.

- бесіда передбачає використання попереднього досвіду з певної галузі знань і на основі цього залучення їх за допомогою діалогу до усвідомлення нових явищ, понять або відтворення уже наявних знань. З погляду форми проведення виокремлюють два види бесіди: евристичну і репродуктивну. За місцем у навчальному процесі виділяють бесіди: вступну, поточну, підсумкову.

Наочні методи:

- демонстрація — метод навчання, який передбачає показ предметів і процесів у їхньому натуральному вигляді, в динаміці.

- ілюстрація — метод навчання, який передбачає показ предметів і процесів у їх символічному зображенні (фотографії, малюнки, схеми, графіки та ін.).

- спостереження як метод навчання передбачає сприймання певних предметів, явищ, процесів у природному чи виробничому середовищі без втручання у ці явища й процеси.

Практичні методи навчання. Спрямовані на досягнення завершального етапу процесу пізнання (практичні та семінарські заняття)

Інтерактивне навчання у вищій школі передбачає докорінну зміну методичних стереотипів, які сформувалися у викладачів. При вивченні дисципліни «Інтелектуальна власність» використовуються наступні форми навчальної діяльності: фронтальна, парна, індивідуальна та групова. Найпоширенішою є групова форма, яка є формою організації навчання в малих групах студентів, об'єднаних загальною навчальною метою за опосередкованого керівництва викладачем і в співпраці зі студентами. Викладач у груповій навчальній діяльності керує роботою кожного студента опосередковано, через завдання, які він пропонує групі та які регулюють діяльність студентів. При викладанні лекційного матеріалу обов'язковим є використання презентацій що є наочністю для студентів та дозволяє краще засвоїти матеріал.

10. Методи контролю

Для забезпечення оцінювання студентів проводиться поточно-модульний контроль. З дисципліни «Інтелектуальна власність», для якої підсумковий контроль передбачено у формі заліку, на поточно-модульний контроль виділяється 100 балів.

При контролі систематичності та активності роботи на семінарських заняттях оцінюванню в балах підлягають: рівень знань, необхідний для виконання завдань, що передбачені для самостійного опрацювання; повнота, якість і вчасність їх виконання та результати захисту; рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на семінарських заняттях; активність при обговоренні питань, що винесені на семінарські заняття; результати експрес-контролю тощо.

Модульний контроль передбачає перевірку стану засвоєння визначеної системи елементів знань та вмій студентів з того чи іншого модулю.

При контролі виконання індивідуальних завдань, які передбачені робочою навчальною програмою дисципліни, оцінюванню в балах підлягають: самостійне опрацювання окремих питань; написання рефератів, есе; підготовка конспектів навчальних чи наукових тестів; підготовка реферативних матеріалів з публікацією тощо.

При виконанні модульних (контрольних) завдань оцінюванню в балах підлягають теоретичні знання і практичні уміння, яких набули студенти після опанування певного модуля. Модульний контроль проводиться письмово у формі тестів.

Результати поточно-модульного контролю виставляються в журналах обліку роботи викладача.

Повторне виконання модульних контрольних робіт та індивідуальних завдань на вищу кількість балів дозволяється, як виняток, з поважних причин за погодженням викладача, який викладає дисципліну, з дозволу декана факультету до початку підсумкового контролю.

У разі невиконання певних завдань поточного контролю з об'єктивних причин, студенти мають право, з дозволу викладача, скласти їх до останнього семінарського заняття. Час і порядок складання визначає викладач.

У разі, коли студент не з'явився на проведення модульної контрольної роботи без поважних причин, він отримує нуль балів.

Перездача модульного контролю допускається у строки, які встановлюються викладачем.

Знання студента з певного модуля вважаються незадовільними, за умови коли сума балів його поточної успішності та за модульний контроль складають менше 61% від максимально можливої суми за цей модуль. В такому випадку можливе повторне перескладання модуля у терміни встановлені викладачем.

Рейтингова сума балів з навчальної дисципліни після складання поточно-модульного контролю виставляється як сума набраних студентом балів протягом семестру. Якщо у підсумку студент отримав за рейтинговим показником оцінку «FX», то він допускається до повторного складання поточно-модульного контролю з дисципліни. Студент, допущений до повторного складання поточно-модульного контролю зобов'язаний у терміни, визначені деканатом, перездати невиконані (або виконані на низькому рівні) завдання поточно-модульного контролю, виконати модульні контролю. Рейтинговий показник студента з навчальної дисципліни при цьому визначається за результатами повторного складання і не впливає на загальний

рейтинг студента.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

В основу рейтингового оцінювання знань студента закладена спеціальна 100-бальна шкала оцінювання (максимально можлива сума балів, яку може набрати студент за всіма видами контролю знань з дисципліни з урахуванням поточної успішності, самостійної роботи, науково-дослідної роботи тощо). Встановлюється, що при вивченні дисципліни студент може набрати максимально 100 балів. Кількість балів, які можна набрати у ході вивчення курсу дисципліни розподіляються наступним чином:

Розподіл балів, присвоюваних студентам при вивченні дисципліни «Інтелектуальна власність»

Кількість балів за модуль	Поточний (модульний) контроль								Сума
	Змістовий модуль № 1					Змістовий модуль № 2			
Кількість балів за змістові модулі та модульний контроль	60					40			100
Змістові модулі	T1	T2	T3	T4	МК1	T5	T6	МК2	
Кількість балів за видами робіт:	12	12	13	13	10	15	15	10	
активність на семінарських заняттях	5	5	5	5		5	5		
Виконання самостійної роботи студентів	7	7	8	8		10	10		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		

64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Методичні вказівки щодо виконання контрольної роботистудентами денної та заочної форм навчання з курсу «Інтелектуальна власність»

Студент, виконуючи першу частину завдання, повинен проявити, (продемонструвати) свої знання з основних питань, які послідовно розглядають поняття інтелектуальної власності. Звернути особливу увагу на двоякість права інтелектуальної власності, особисті (немайнові) і майнові права інтелектуальної власності, а також систему інтелектуальної власності. Велику увагу приділити набуттю права (правовій охороні) інтелектуальної власності, а також передачі прав за ліцензійними договорами.

Друга частина кожного варіанту містить тестові завдання, вирішення яких вимагається від студента. Кожне тестове завдання містить запитання та чотири відповіді, позначених літерами «А», «Б», «В», «Г». Студенти мають вибрати із запропонованих варіантів одну правильну відповідь.

Умови завдання потрібно переписати та виконати відповідно до поставленого питання. Необхідно зазначати варіант роботи, тему і послідовно дати розгорнуті відповіді на всі контрольні завдання. Спочатку студенту належить дати розгорнуту письмову відповідь на теоретичне питання із зазначеної теми. Потім, здавши теоретичну частину роботи, приступити до виконання практичної частини: проаналізувати та вирішити тестові завдання. При цьому необхідно користуватися нормативно – правовими актами, перелік яких наданий у кінці методичних вказівок.

Студент повинен оформити титульний лист відповідно до методичних вказівок щодо оформлення контрольних робіт, підписати роботу, поставити дату виконання, і в зазначені строки подати на перевірку.

Варіант роботи визначається студентом за номером списку групи.

13. Завдання для виконання контрольної роботистудентами денної та заочної форм навчання з курсу «Інтелектуальна власність».

**Завдання до контрольної роботи
з курсу «Інтелектуальна власність»**

В-1

1. Поняття прав інтелектуальної власності.
2. Захист патентних прав.

Вирішіть тестові завдання.

1. Об'єктами прав інтелектуальної власності є:

А. Автори літературних та художніх творів, комп'ютерних програм.

Б. Літературні та художні твори, комп'ютерні програми, фонограми, наукові відкриття тощо.

В. Користувачі та споживачі літературних та художніх творів, комп'ютерних програм, фонограм, наукових відкриттів.

Г. ЦК України.

2. Внутрішні акти підприємств, установ та організацій, а також нормативні акти органів місцевого самоврядування відносяться до такої групи підзаконних нормативних актів:

А. Підзаконні нормативні акти загального характеру.

Б. Відомчі нормативні акти.

В. Локальні нормативні акти.

Г. Самоурядові нормативні акти.

3. Патент на винахід, який отримано в Україні, має силу:

А. Тільки на території України.

Б. На території України і країн, з якими вона уклала двосторонні договори про патентну кооперацію.

В. На території країн – членів Всесвітньої організації.

Г. На території країн ЄС.

4. Для того, щоб громадянин України міг запатентувати винахід за кордоном, він повинен:

А. Одночасно подати заявку в Державний департамент інтелектуальної власності та в закордонне патентне відомство.

Б. Подати заявку в Державний департамент інтелектуальної власності і, якщо протягом трьох місяців не буде отримана відповідь, подати заявку в закордонне патентне відомство.

В. Подати заявку безпосередньо в закордонне патентне відомство.

Г. Подати заявку в Міністерство аграрної політики України.

5. Авторським правом охороняється:

А. Твори літератури, фонограми.

Б. Твори мистецтва, виконавча діяльність артиста.

В. Твори літератури, наукові твори.

Г. Твори мистецтва.

**Завдання до контрольної роботи
з курсу «Інтелектуальна власність»**

В-2

1. Основні інститути прав інтелектуальної власності.
2. Співробітництво в рамках міжнародних регіональних організацій з питань інтелектуальної власності.

Вирішіть тестові завдання.

1. Права власності на знаки для товарів і послуг охороняються:
 - А. Свідоцтвом.
 - Б. Авторським свідоцтвом.
 - В. Патентом.
 - Г. Договором.
2. Права на комерційну таємницю можуть охоронятися:
 - А. Авторським правом.
 - Б. Суміжними правами.
 - В. Обмеженням доступу до неї.
 - Г. Авторським і суміжним правами.
3. Інститут патентних прав виконує функцію:
 - А. Регулювання майнових та пов'язаних з ними особистих немайнових правовідносин, що виникають у зв'язку із створенням винаходів, корисних моделей і промислових зразків.
 - Б. Створює умови для використання творів в інтересах всього суспільства.
 - В. Видає та встановлює термін дії патенту на винаходи, корисні моделі і промислові зразки.
 - Г. Стимулює створення винаходів, корисних моделей і промислових зразків.
4. Право кожного громадянина на захист інтелектуальної власності та моральних і матеріальних інтересів, що виникає у зв'язку з різними видами інтелектуальної діяльності проголошені:
 - А. У розділі 36 ЦК України.
 - Б. У ст. 54 Конституції України.
 - В. У ст. 184 Кримінального Кодексу України.
 - Г. В Законі України «Про авторське право і суміжні права».
5. Назвіть основні інститути права інтелектуальної власності:
 - А. Авторські права.
 - Б. Суміжні права.
 - В. Права промислової власності.
 - Г. Всі відповіді вірні.

Завдання до контрольної роботи з курсу «Інтелектуальна власність»

В-3

1. Суб'єкти авторських прав.
2. Захист прав на раціоналізаторські пропозиції.
3. Класифікація прав людини міжнародні стандарти прав людини.

Вирішіть тестові завдання.

1. Вперше патенти на об'єкти промислової власності стали видавати:
 - А. У США.
 - Б. У Німеччині.
 - В. В Англії.
 - Г. У Франції.
2. Перший закон про авторське право було опубліковано:
 - А. У США.
 - Б. У Німеччині.
 - В. В Англії..
 - Г. У Франції.
3. Угода TRIPS є однією з найважливіших угод:
 - А. Всесвітньої організації інтелектуальної власності.
 - Б. Світової організації торгівлі.
 - В. Організація об'єднаних націй.
 - Г. Міжнародного Суду ООН.
4. Основним завданням якого інституту є створення умов для використання творів в інтересах всього суспільства:
 - А. Інститут авторських і суміжних прав.
 - Б. Інститут патентних прав.
 - В. Інститут прав на позначення .
 - Г. Інститут прав на нетрадиційні результати інтелектуальної діяльності.
5. Не є об'єктом промислової власності:
 - А. Знак для товарів і послуг.
 - Б. Комп'ютерна програма.
 - В. Топографія інтегральних мікросхем.
 - Г. Товарний знак.

**Завдання до контрольної роботи
з курсу «Інтелектуальна власність»
В-4**

1. Еволюція інтелектуальної власності в Україні.
2. Захист прав на сорти рослин.

Вирішіть тестові завдання.

1. Закон України «Право охорону прав на промислові зразки» відноситься до інституту:
 - А. Авторських і суміжних прав.
 - Б. Прав на позначення.
 - В. Патентних прав.
 - Г. Прав на нетрадиційні результати інтелектуальної власності.
2. Вказати об'єкти прав, які стають важливішими з розвитком ринкової економіки в Україні:
 - А. Комерційні фірмові найменування.
 - Б. Знаки для товарів і послуг.

- В. Географічні зазначення.
Г. Всі відповіді є вірними.
3. Норми вітчизняного законодавства розподіляються на:
А. Три самостійних правових інститути.
Б. Чотири самостійних правових інститути.
В. Шість самостійних правових інститути.
Г. П'ять самостійних правових інститути.
4. В якому році було прийнято Закон України «Про охорону прав на сорти рослин»?
А. 19 квітня 2003 року
Б. 17 січня 2002 року
В. 7 листопада 2002 року
Г. 21 квітня 1993 року.
5. «Паушальний» платіж припускає виплату винагороди за ліцензійним договором:
А. Рівними частками протягом дії договору.
Б. Одноразову виплату до початку масового випуску продукції.
В. Часткову виплату до початку виробництва і виплату частини, що залишилася, протягом дії договору.
Г. Одноразову виплату до початку виробництва продукції.

**Завдання до контрольної роботи
з курсу «Інтелектуальна власність»**

В-5

1. Інститут авторських і суміжних прав.
2. Зміст прав на раціоналізаторські пропозиції.

Вирішіть тестові завдання.

1. Якщо вартість ліцензії та розробки предмету ліцензії власними силами однакові, то вигідніше:
А. Купити ліцензію.
Б. Розробити предмет ліцензії самостійно.
В. Вкласти гроші в банк.
Г. Придбати патент.
2. Яка з ліцензій надає ліцензіатові найбільший обсяг прав:
А. Невиключна.
Б. Повна.
В. Виключна.
Г. Неповна.
3. Патентом України на винахід охороняються:
А. Немайнові (особисті) права автора.
Б. Майнові (економічні) права автора.
В. Немайнові і майнові права автора.
Г. Індивідуальні права автора.
4. Твір може бути використано третіми особами тільки з дозволу:

- А. Автора.
- Б. Роботодавця.
- В. Правоволодільця.
- Г. Представника.

5. Охорона майнових прав на об'єкти авторського права за Законом України «Про авторське право і суміжні права» діє:

- А. Протягом життя автора.
- Б. Протягом життя автора і 50 років після його смерті.
- В. Протягом життя автора і 70 років після його смерті.
- Г. Протягом життя автора і 30 років після його смерті.

**Завдання до контрольної роботи
з курсу «Інтелектуальна власність»
В-6**

- 1. Поняття та критерії обороноспроможності сорту рослин.
- 2. Значення міжнародного співробітництва у сфері інтелектуальної власності для України.

Вирішіть тестові завдання.

- 1. Під власністю розуміють:
 - А. Володіти, користуватися, розпоряджатися об'єктом права.
 - Б. Розпоряджатися, володіти, передавати об'єкт.
 - В. Користуватися, розпоряджатися, керувати.
 - Г. Володіти, керувати, розпоряджатися об'єктом.
- 2. Авторським правом охороняється:
 - А. Вираження авторської ідеї.
 - Б. Авторська ідея.
 - В. Авторська ідея і вираження авторської ідеї.
 - Г. Авторські думки.
- 3. За якого принципу особисті немайнові права автора не можуть переходити до інших осіб і переходити у спадщину:
 - А. Принцип свободи творчості.
 - Б. Принцип поєднання особистих інтересів автора з інтересами суспільства.
 - В. Принцип невідчуженості особистих немайнових прав автора.
 - Г. Дотримання розумного балансу інтересів патентоволодіння і суспільства
- 4. Акти різних міністерств і відомств, спрямовані на правову охорону і використання винаходів, корисних моделей та промислових зразків у відповідній галузі діяльності належать до:
 - А. Відомчих нормативних актів.
 - Б. Локальних нормативних актів.
 - В. Підзаконні нормативні акти.
 - Г. Законні нормативні акти.

5. Датою прийняття Закону України «Про охорону прав на компонування напівпровідникових виробів» є:

- А. 20 квітня 1998 року.
- Б. 5 листопада 1997 року.
- В. 15 грудня 1997 року.
- Г. 5 січня 1998 року.

**Завдання до контрольної роботи
з курсу «Інтелектуальна власність»
В-7**

1. Інститут прав на нетрадиційні результати інтелектуальної діяльності.
2. Ознайомитись з основними положеннями Закону України «Про науково-технічну інформацію».

Вирішіть тестові завдання.

1. Відповідно до українського законодавства автор на результати своєї інтелектуальної праці має:

- А. Тільки особисте (моральне) право.
- Б. Тільки майнове (економічне) право.
- В. Особисте і майнове право водночас.
- Г. Майнове та економічне право.

2. До об'єктів права промислової власності відносяться:

- А. Винаходи, комп'ютерні програми, корисні моделі.
- Б. Знаки для товарів і послуг, позначення походження товарів, винаходи.
- В. Промислові зразки, технічна документація, топографії інтегральних мікросхем.
- Г. Корисні моделі, винаходи, комп'ютерні програми.

3. Об'єктами авторського права є:

- А. Літературні твори, наукові твори.
- Б. Художні твори, державні символи і знаки.
- В. Концепції, відкриття.
- Г. Твори науки, знаки і державні символи.

4. Норми що визначають поняття порушення автора суміжних прав, а також порядок і способи їх захисту та забезпечення відповідних позовів, подаються у розділі Закону України «Про авторські і суміжні права»:

А. «Авторське право».

Б. «Суміжні права».

В. «Захист автора і суміжних прав».

Г. «Управління майновими правами суб'єктів авторського права і суміжних прав».

5. Правом інтелектуальної власності є:

А. Право особи на результати інтелектуальної творчої діяльності або на інший об'єкт прав інтелектуальної визначені законом України.

Б. Право отримання патенту на винаходи, корисні моделі і промислові зразки.

- В. Право на умови створення об'єктів прав інтелектуальної власності.
- Г. Право вільного займання інтелектуальною діяльністю.

**Завдання до контрольної роботи
з курсу «Інтелектуальна власність»**

В-8

1. Поняття та критерії обороноспроможності комерційної таємниці
2. Ознайомитись з «Тимчасовим положенням про правову охорону об'єктів промислової власності і раціоналізаторських пропозицій».

Вирішіть тестові завдання.

1. Не є об'єктом промислової власності:
 - А. Знак для товарів і послуг.
 - Б. Комп'ютерна програма.
 - В. Топографія інтегральних мікросхем.
 - Г. Товарний знак.
2. Відкриття в Україні не охороняється Законом України «Про авторське право і суміжні права», тому що воно :
 - А. Не є результатом інтелектуальної діяльності людини.
 - Б. Надає автору надмірно широку монополію.
 - В. Є об'єктом промислової власності.
 - Г. Надає автору великі повноваження.
3. Право авторства в Україні охороняється:
 - А. Протягом всього життя автора.
 - Б. Протягом всього життя автора і 70 років після його смерті.
 - В. Безстроково.
 - Г. Протягом життя автора і 60 років після його смерті.
4. Яка властивість винаходу як товару найбільшою мірою забезпечує патентування?:
 - А. Корисність.
 - Б. Рідкість.
 - В. Універсальність.
 - Г. Загальність.
5. Одним з головних принципів інституту патентних прав є:
 - А. Дотримання розумного балансу інтересів патентоволодільця і суспільства.
 - Б. Свобода творчості.
 - В. Створення умов для використання творів в інтересах всього суспільства.
 - Г. Стимулювання створення творів науки.

**Завдання до контрольної роботи
з курсу «Інтелектуальна власність»**

В-9

1. Інститут патентних прав.
2. Оформлення прав на раціоналізаторські пропозиції.

Вирішіть тестові завдання.

1. Інститут авторських і суміжних прав виконує таке завдання:

А. Забезпечує друк та необхідний тираж творів науки, літератури і мистецтва.

Б. Стимулює створення творів науки, літератури і мистецтва, передбачає порядок їх використання та одержання винагороди.

В. Охороняє об'єкти прав інтелектуальної власності.

Г. Визначає майнові та немайнові права автора творів науки, літератури, мистецтва.

2. Під поняттям «суміжні права» розуміють:

А. Право інтелектуальної власності на літературний, художній та ін. твір.

Б. Право інтелектуальної власності на виконання, фонограму, відеограму та програму організації мовлення.

В. Право інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок.

Г. Право інтелектуальної власності на комерційне найменування.

3. Вказати принципи, що належать до принципів інституту авторських і суміжних прав:

А. Принципи рівності сторін.

Б. Принцип поєднання особливих інтересів автора з інститутами суспільства.

В. Визнання за патентоволодільцем його прав.

Г. Дотримання розвинення балансу інтересів патентоволодільця та суспільство.

4. Закон України «Про авторське право і суміжні права» складається з:

А. 53-х статей.

Б. 100 статей.

В. 70 статей.

Г. 25-ти статей.

5. Інтелектуальна власність відноситься до:

А. Матеріальних активів.

Б. Нематеріальних активів.

В. Цінних паперів.

Г. Особистих активів.

Завдання до контрольної роботи з курсу «Інтелектуальна власність»

В-10

1. Об'єкти патентних прав.

2. Ознайомитись із законом України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі».

Вирішіть тестові завдання.

1. Чистою є ліцензія, за якою:

А. Права на використання об'єктів інтелектуальної власності передаються в рамках самостійного ліцензійного договору.

Б. Права на використання об'єктів інтелектуальної власності передаються в рамках ліцензійного договору, що є додатком до основного договору.

В. Права на використання об'єктів інтелектуальної власності надаються будь-якому ліцензіатові.

Г. Права на використання об'єктів інтелектуальної передаються в рамки окремого ліцензованого договору.

2. Визначити терміни охорони винаходу, що передбачені Законом України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі»:

А. 20 років і 5 років.

Б. 6 років і 10 років.

В. 20 років і 6 років.

Г. 10 років і 4 роки.

3. Інститут патентних прав регулює:

А. Поєднання особистих інтересів автора з інтересами суспільства.

Б. Майнові та пов'язані з ними особисті немайнові правовідносини.

В. Немайнові права автора.

Г. Створення творів науки і літератури.

4. Основним завданням якого інституту є створення умов для використання творів в інтересах всього суспільства:

А. Інститут авторських і суміжних прав.

Б. Інститут патентних прав.

В. Інститут прав на позначення .

Г. Інститут прав на нетрадиційні результати інтелектуальної діяльності.

5. Вказати Закон України, що забороняє незаконне використання інформації, що є комерційною таємницею:

А. Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції»

Б. Закон України «Про інформацію»

В. Закон України «Про банки і банківську діяльність»

Г. Закон України «Про охорону прав на компонування інтегральних мікросхем»

Завдання до контрольної роботи з курсу «Інтелектуальна власність»

В-11

1. Поняття та критерії охороноспроможності раціоналізаторської пропозиції.

2. Ознайомитись із законом України «Про охорону прав на промислові зразки».

Вирішіть тестові завдання.

1. Початком становлення законодавства України про інтелектуальну власність вважається день прийняття Закону України:

А. «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі».

Б. «Про авторське право і суміжні права».

В. «Про власність».

Г. «Про охорону прав на сорти рослин».

2. Права на винахід охороняються:

А. Патентом.

Б. Свідоцтвом.

В. Авторським свідоцтвом.

Г. Ліцензією.

3. Вказати Закон України, який передбачає порядок захисту прав на таку інформацію, яка являє собою комерційну таємницю:

А. Закон України «Про інформацію».

Б. Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції».

В. Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг».

Г. Закон України «Про банки і банківську діяльність».

4. Головне місце в ієрархії законодавчих актів, що регулюють правовідносини у сфері авторського та суміжних прав посідає:

А. ГК України.

Б. Відомчі нормативні акти.

В. Чинним ЦК.

Г. Локальні нормативні акти.

5. У сфері права інтелектуальної власності норми вітчизняного законодавства розподілені на правові інститути. Скільки є даних інститутів?

А. 1

Б. 2

В. 3

Г. 4

**Завдання до контрольної роботи
з курсу «Інтелектуальна власність»
В-12**

1. Суб'єкти патентних прав.

2. Ознайомитись з основними положеннями законів України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» і «Про охорону прав на зазначення походження товарів»

Вирішіть тестові завдання.

1. Чистою є ліцензія, за якою:

А. Права на використання об'єктів інтелектуальної власності передаються в рамках самостійного ліцензійного договору.

Б. Права на використання об'єктів інтелектуальної власності передаються в рамках ліцензійного договору, що є додатком до основного договору.

В. Права на використання об'єктів інтелектуальної власності надаються будь-якому ліцензіатові.

Г. Права на використання об'єктів інтелектуальної передаються в рамки окремого ліцензованого договору.

2. Права на твори літератури, мистецтва і науки охороняються:

А. Свідоцтвом.

Б. Авторським свідоцтвом.

В. Патентом.

Г. Договором.

3. Застосування цивільно-правових санкцій за порушення прав на об'єкти інтелектуальної власності можливо з дати, коли власник прав довідався чи повинний був довідатися про порушення свого права протягом:

А. Трьох років.

Б. П'яти років.

В. Семи років.

Г. Десяти років.

4. Регулювання майнових та пов'язаних з ними особистих немайнових правовідносин, що виникають у зв'язку із створенням винаходів здійснює інститут:

А. Інститут прав на позначення.

Б. Інститут авторських і суміжних прав.

В. Інститут патентних прав.

Г. Інститут прав на нетрадиційні результати інтелектуальної діяльності.

5. Перелік термінів, які використовуються в Законі України «Про авторське право і суміжні права» подається в розділі:

А. «Загальні положення».

Б. «Суміжні права».

В. «Захист автора і суміжних прав».

Г. «Заключні положення».

Завдання до контрольної роботи з курсу «Інтелектуальна власність»

В-13

1. Інститут прав на позначення.

2. Захист прав на комерційну таємницю.

Вирішіть тестові завдання.

1. Створення умови для використання творів в інтересах всього суспільства виконує:

А. Інститут авторських і суміжних прав.

Б. Інститут патентних прав.

В. Інститут прав на позначення.

Г. Інститут прав на нетрадиційні результати інтелектуальної діяльності.

2. Перелік термінів, які використовуються в Законі України «Про авторське право і суміжне право» подається в розділі:

А. «Загальні положення».

- Б. «Суміжні права».
- В. «Захист авторських і суміжних прав».
- Г. Заключні положення.
- 3. Правовий механізм цивільного обороту даних об'єктів регулює:
 - А. Інститут прав на позначення.
 - Б. Інститут патентних прав.
 - В. Інститут прав на нетрадиційні результати інтелектуальної діяльності.
 - Г. Інститут авторських і суміжних прав.
- 4. Вказати характерну рису Закону України «Про авторське право і суміжні права»:
 - А. Наближення до суспільства.
 - Б. Ринкова спрямованість.
 - В. Забезпечення людини специфічним товаром.
 - Г. Всі відповіді є правильними.
- 5. Немайнове (особисте) право автора вперше було визнано:
 - А. У США.
 - Б. В Англії.
 - В. У Франції.
 - Г. У Німеччині.

**Завдання до контрольної роботи
з курсу «Інтелектуальна власність»**

В-14

1. Поняття та критерії обороноспроможності фірмового найменування
2. Всесвітня організація інтелектуальної власності.

Вирішіть тестові завдання.

1. Виникнення і здійснення авторських прав:
 - А. Не вимагає будь-якого оформлення.
 - Б. Вимагає оформлення свідоцтвом.
 - В. Вимагає внесення до реєстру.
 - Г. Вимагає оформлення договором.
2. Ліцензійний платіж «роялті» припускає виплату винагороди:
 - А. Рівними частками протягом дії договору.
 - Б. Одноразову виплату до початку масового випуску продукції.
 - В. Часткову виплату до початку виробництва і виплату частини, що залишилася, протягом дії договору.
 - Г. Повну виплату до початку випуску продукції.
3. Адміністративний порядок захисту прав інтелектуальної власності полягає у вирішенні суперечки:
 - А. Органом державного управління.
 - Б. Судом загальної юрисдикції.
 - В. Вищим господарським судом.
 - Г. Органом державної влади.

4. Який з перерахованих об'єктів промислової власності може мати необмежений термін служби?:

- А. Винахід.
- Б. Знак для товарів і послуг.
- В. Корисна модель.
- Г. Сорт рослин.

5. За рівних умов, який із перерахованих платежів має мінімальний розмір?:

- А. Роялті.
- Б. Паушальний.
- В. Комбінований.
- Г. Змішаний.

Завдання до контрольної роботи з курсу «Інтелектуальна власність»

В-15

1. Об'єкти і суб'єкти інтелектуального права.

2. Ознайомитись з основними положеннями закону України «Про інформацію»

Вирішіть тестові завдання.

1. Права, на які об'єкти інтелектуальної власності можуть бути відділені від підприємства або від фізичної особи:

- А. Винаходи, репутація підприємства.
- Б. Корисні моделі, кваліфікація працівників.
- В. Промислові зразки, знаки для товарів і послуг.
- Г. Товарні знаки та корисні моделі.

2. Суперечки, пов'язані з порушенням прав інтелектуальної власності, підпорядковані підвідомчим судам загальної юрисдикції, якщо:

- А. Обидві сторони є юридичними особами.
- Б. Обидві сторони є фізичними особами.
- В. Хоча б одна зі сторін є фізичною особою.
- Г. Хоча б одна із сторін є фізичною особою.

3. Вказати дату прийняття спеціального Закону України «Про охорону прав на сорти рослин»:

- А. 18 вересня 1992 р.
- Б. 17 січня 2002 р.
- В. 21 квітня 1993 р.
- Г. 16 червня 1996 р.

4. Вид інтелектуальної діяльності, який користується правовою охороною, але перебуває поза межами авторських і суміжних прав та прав промислової власності:

- А. Топографії.
- Б. Наукові відкриття.
- В. Літературні твори.

Г. Художні твори.

5. Джерелами законодавства інституту авторських і суміжних прав являються є:

А. Закони.

Б. Нормативи.

В. Судова практика.

Г. Локальні акти.

**Завдання до контрольної роботи
з курсу «Інтелектуальна власність»
В-16**

1. Захист авторських та суміжних прав.

2. Всесвітня організація інтелектуальної власності.

Вирішіть тестові завдання.

1. Угода, відповідно до якої передбачається створення Міжнародної організації з охорони промислової власності це:

А. Постійна угода.

Б. Тимчасова угода.

В. Будапештська угода.

Г. Мадридська угода.

2. Текст Євразійської патентної конвенції було прийнято:

А. У Женеві, 17 лютого 1994 р.

Б. У Мадриді, 1 листопада 1991 р.

В. У Парижі, 16 червня 1996 р.

Г. У Мінську, 9 вересня 1994 р.

3. Стаття ЦК України, що формулює поняття права інтелектуальної власності:

А. Стаття 420.

Б. Стаття 400.

В. Стаття 231.

Г. Стаття 320.

4. Відповідно до міжнародної практики середній строк дії ліцензійних договорів знаходиться в інтервалі:

А. До 5 років.

Б. 5 - 10 років.

В. 10-20 років.

Г. 20-30 років.

5. Закон «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» складається із:

А. 38-ми статей.

Б. 20-ти статей.

В. 5-ти статей.

Г. 42-х статей.

Завдання до контрольної роботи

з курсу «Інтелектуальна власність»

В-17

1. Власники прав на раціоналізаторські пропозиції.
2. Значення міжнародного співробітництва у сфері інтелектуальної власності.

Вирішіть тестові завдання

1. Правовий механізм цивільного обороту даних об'єктів регулює:
 - А. Інститут прав на позначення.
 - Б. Інститут патентних прав.
 - В. Інститут прав на нетрадиційні результати інтелектуальної діяльності
 - Г. Інститут авторських і суміжних прав.
2. Вказати характерну рису Закону «Про авторське право і суміжні права»:
 - А. Наближення до суспільства.
 - Б. Ринкова спрямованість.
 - В. Забезпечення людини специфічним товаром.
 - Г. Всі відповіді є правильними.
3. Перший закон про авторське право був опублікований:
 - А. У США.
 - Б. У Німеччині.
 - В. В Англії.
 - Г. У Франції.
4. Угода TRIPS є однією з найважливіших угод:
 - А. Всесвітньої організації інтелектуальної власності.
 - Б. Світової організації торгівлі.
 - В. Організація об'єднаних націй.
 - Г. Міжнародного Суду ООН.
5. Не є об'єктом промислової власності:
 - А. Знак для товарів і послуг.
 - Б. Комп'ютерна програма.
 - В. Топографія інтегральних мікросхем.
 - Г. Товарний знак.

**Завдання до контрольної роботи
з курсу «Інтелектуальна власність»**

В-18

1. Власники прав на сорти рослин.
2. Зміст та захист прав на наукові відкриття.

Вирішіть тестові завдання

1. Яка з ліцензій надає ліцензіатові найбільший обсяг прав?:
 - А. Невиключна.
 - Б. Повна.
 - В. Виключна.
 - Г. Неповна.

2. Патентом України на винахід охороняються:
- А. Немайнові (особисті) права автора.
 - Б. Майнові (економічні) права автора.
 - В. Немайнові і майнові права автора.
 - Г. Індивідуальні права автора.
3. Інститут патентних прав регулює:
- А. Поєднання особистих інтересів автора з інтересами суспільства.
 - Б. Майнові та пов'язані з ними особисті немайнові правовідносини.
 - В. Немайнові права автора.
 - Г. Створення творів науки і літератури.
4. 2. Внутрішні акти підприємств, установ та організацій, а також нормативні акти органів місцевого самоврядування відносяться до такої групи підзаконних нормативних актів:
- А. Підзаконні нормативні акти загального характеру.
 - Б. Відомчі нормативні акти.
 - В. Локальні нормативні акти.
 - Г. Державні і нормативні акти.
5. Вказати Закон України, який забороняє незаконне використання інформації, що є комерційною таємницею:
- А. Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції».
 - Б. Закон України «Про інформацію».
 - В. Закон України «Про банки і банківську діяльність».
 - Г. Закон України «Про охорону прав на компонування інтегральних мікросхем».

**Завдання до контрольної роботи
з курсу «Інтелектуальна власність»**

В-19

- 1. Зміст прав на фірмові найменування.
- 2. Зміст прав на сорти рослин.

Вирішіть тестові завдання

1. Застосування цивільно-правових санкцій за порушення прав на об'єкти інтелектуальної власності можливо з дати, коли власник прав довідався чи повинний був довідатися про порушення свого права протягом:
- А. Трьох років.
 - Б. П'яти років.
 - В. Семи років.
 - Г. Десяти років.
2. Регулювання майнових та пов'язаних з ними особистих немайнових правовідносин, що виникають у зв'язку із створенням винаходів здійснює інститут:
- А. Інститут прав на позначення.
 - Б. Інститут авторських і суміжних прав.
 - В. Інститут патентних прав.

- Г. Інститут прав на нетрадиційні результати інтелектуальної діяльності.
3. Під власністю розуміють:
- А. Володіти, користуватися, розпоряджатися об'єктом права.
 - Б. Розпоряджатися, володіти, передавати об'єкт.
 - В. Користуватися, розпоряджатися, керувати.
 - Г. Володіти, керувати, розпоряджатися об'єктом.
4. Авторським правом охороняється:
- А. Вираження авторської ідеї.
 - Б. Авторська ідея.
 - В. Авторська ідея і вираження авторської ідеї.
 - Г. Авторські думки.
5. Правовий механізм цивільного обороту даних об'єктів регулює:
- А. Інститут прав на позначення.
 - Б. Інститут патентних прав.
 - В. Інститут прав на нетрадиційні результати інтелектуальної діяльності.
 - Г. Інститут авторських і суміжних прав.

**Завдання до контрольної роботи
з курсу «Інтелектуальна власність»
В-20**

1. Еволюція авторських і суміжних прав.
2. Права на твори науки, мистецтва і літератури.

Вирішіть тестові завдання

1. Чистою є ліцензія, за якою:
 - А. Права на використання об'єктів інтелектуальної власності передаються в рамках самостійного ліцензійного договору.
 - Б. Права на використання об'єктів інтелектуальної власності передаються в рамках ліцензійного договору, що є додатком до основного договору.
 - В. Права на використання об'єктів інтелектуальної власності надаються будь-якому ліцензіатові.
 - Г. Права на використання об'єктів інтелектуальної передаються в рамки окремого ліцензованого договору.
2. Визначити терміни охорони винаходу, що передбачені Законом України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі»:
 - А. 20 років і 5 років.
 - Б. 6 років і 10 років.
 - В. 20 років і 6 років.
 - Г. 10 років і 4 роки.
3. Інститут авторських і суміжних прав виконує таке завдання:
 - А. Забезпечує друк та необхідний тираж творів науки, літератури і мистецтва.
 - Б. Стимулює створення творів науки, літератури і мистецтва, передбачає порядок їх використання та одержання винагороди.

В. Охороняє об'єкти прав інтелектуальної власності.

Г. Визначає майнові та немайнові права автора творів науки, літератури, мистецтва

4. Який з перерахованих об'єктів промислової власності може мати необмежений термін служби?:

А. Винахід.

Б. Знак для товарів і послуг.

В. Корисна модель.

Г. Сорт рослин.

5. За рівних умов, який із перерахованих платежів має мінімальний розмір:

А. Роялті.

Б. Паушальний.

В. Комбінований.

Г. Змішаний.

14. Рекомендована література

Базова

1. Капінос М.М., Лерантович Е.Т., Солощук М.М. Інтелектуальна власність. Підручник. Харків: НТУ «ХПІ».2016. 348 с.
2. Дахно І.І., Алієва-Барановська В.М. Право інтелектуальної власності: навч. посібник. За ред. д.е.н., проф. І.І. Дахна. К.: «Центр учбової літератури», 2015. 560 с.
3. Кожушко Р.Ю., Колосніченко М.В., Остапчук І.П. та ін. Інтелектуальна власність: навчальний посібник. К.: КНУТД, 2014. 108 с.
4. Кравець В.Р., Олюха В.Г., Стець О.М. та ін. Право інтелектуальної власності: навчальний посібник. За заг. ред. Кравця В.Р., Олюхи В.Г. К.: Центр учбової літератури, 2012. 270 с.
5. Брагінська В.В. Цивільне право: навчальний посібник. Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого», Наук. б-ка. Х., 2012. Вип. 3. 285 с.
6. Харитонов О.І., Харитонов Є.О., Ківалова Т.С., Дмитришин В.С., Кулініч О.О., Романадзе Л.Д. та ін. Право інтелектуальної власності: підручник. За заг. ред. О.І. Харитонової. К.: «Юрінком Інтер», 2015. 544 с.
7. Ходаківський Є.І., Якобчук В.П., Литвинчук І.Л. Інтелектуальна власність: економічно-правові аспекти: навчальний посібник. К.: «Центр учбової літератури», 2014. 276 с.
8. Яворська О.С. Інтелектуальне право України. Підручник. Тернопіль: 2016. 608 с.

Допоміжна

1. Дюкарева К.Ю. Функції договору між співавторами творів науки. Вісник Львівського університету. Серія юридична. Львів: Львівський нац.

- ун-т, 2017. Випуск 64. С. 127-135. Режим доступу: <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/law/article/view/7306/7309>
2. Дюкарева К.Ю. Договір між співавторами творів науки: правова природа, поняття й ознаки. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки». Херсон: Херсонський державний університет, 2016. Випуск 4. Том 1. С. 53-59. Режим доступу: http://www.lj.kherson.ua/2016/pravo04/part_1/14.pdf.
 3. Дюкарева К.Ю. Особисті немайнові права інтелектуальної власності співавторів творів науки. Загальноукраїнський науково-практичний господарсько-правовий журнал «Підприємництво, господарство і право». 2017. Випуск 9. С. 22-28. Режим доступу: <http://pgr-journal.kiev.ua/archive/2017/9/5.pdf>.
 4. Дюкарева К.Ю. Правові підстави виникнення прав інтелектуальної власності співавторів твору науки. Всеукраїнський науковий журнал «Право і суспільство». 2018. Випуск 3. С. 50-54. Режим доступу: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2018/3_2018/part_2/10.pdf.
 5. Еннан Р.Є. Правова охорона інтелектуальної власності в ЄС: передумови формування, сучасний стан, тенденції розвитку / Часопис цивілістики. Одеса. 2012. Випуск 13. С. 113-119.
 6. Самагальська Ю.Я. Право інтелектуальної власності на комп'ютерну програму. Порівняльно-аналітичне право. Ужгород: ДВНЗ «Ужгородський національний університет» 2017. Вип. 6. С.133-136.
 7. Тарасенко Л. Особливості звернення до суду з позовом щодо захисту авторського права / Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні. Матеріали XXI звітної науково-практичної конференції. Частина 1. Львів. 2015 р. С.222-226. Режим доступу: http://law.lnu.edu.ua/uploads/media/konferencija_2015_chastina_1_01.pdf.
 8. Тарасенко Л.Л. Права інтелектуальної власності на винахід (корисну модель). Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». 2016. № 39. 14-19 с. Режим доступу: <http://www.visnyk-juris.uzhnu.uz.ua/index.php/archiv?id=113>.
 9. Тарасенко Л.Л. Захист прав інтелектуальної власності на знаки для товарів і послуг. Вісник Львівського Університету. Серія Юридична. Львів: Львівський нац.ун-т, 2016. Вип. 62. С. 90-98. Режим доступу: <http://law.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2013/10/Вісник-62.pdf>.
 10. Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», від 05.07.1994, № 850–IV, ред. від 16.08.2020 р.
 11. Закон України «Про охорону прав на промислові зразки», від 15.12.1993, № 850–IV, ред. від 16.08.2020 р.
 12. Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів та послуг», від 15.12.1993, № 3689–XII, ред. від 16.08.2020 р.
 13. Закон України «Про авторське право та суміжні права», від 23.12.1993, 3792–XII, ред. від 04.11.2018 р.

14. Закон України «Про охорону прав на сорти рослин» від 21.04.2002 р. № 3116-ХІІ. ред. від 04.10 2018 р.

15. Цивільний кодекс України: Закон України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

15. Інформаційні ресурси

Наукові ресурси:

1. База даних економіки і права ПОЛПРЕД. URL: <http://gntb.gov.ua/ua/e/temple.html?3d>

2. Бібліотечний інформаційно-освітній портал

3. Виртуальна електронна бібліотека – ВВМ. URL: <http://www.velib.com/>

4. Електронні каталоги бібліотек України. URL: <http://e-catalog.name/>

5. Електронна бібліотека Lib.com.ua. URL: <http://www.lib.com.ua/>

6. Національна бібліотека імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua/>

7. Українська бібліотека – «Джерело». URL: <http://ukrlib.com/>

arXiv.org - загальнодоступні наукові публікації. URL: <http://arxiv.org/>

8. Google Scholar — пошукова система, яка індексує повний текст наукових публікацій всіх форматів і дисциплін. URL: <https://scholar.google.com.ua/schhp?hl=uk>

Ресурси органів державної влади:

1. Президент України: офіційне Інтернет-представництво. URL: <http://www.president.gov.ua>.

2. Верховна Рада України: офіційний веб-сайт. URL: <http://www.rada.gov.ua>.

3. Кабінет Міністрів України: Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України URL: <http://www.kmu.gov.ua>.

4. Національний Банк України: офіційний сайт. URL: <http://www.bank.gov.ua>.

5. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України: офіційний веб-сайт. URL: <http://me.kmu.gov.ua>.

6. Міністерство фінансів України: офіційний веб-сайт. URL: <http://www.minfin.gov.ua>.